

อาเซียน:

ยกเลิกฉันทามติ 5 ข้อ, คุ้มครองพลเรือนในเมียนมาอย่างเร่งด่วน

รัฐมนตรีต่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะประชุมฉุกเฉินที่จากรัตนาเกี่ยวกับวิกฤตในเมียนมา

(กรุงเทพฯ, 27 ตุลาคม 2565) สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ควรยกเลิก “ฉันทามติ 5 ข้อ” เกี่ยวกับเมียนมาที่ประสบความสำเร็จและความล้มเหลว และจัดทำมาตรการฉุกเฉินเพื่อคุ้มครองประชากรพลเรือนในประเทศ พอร์ดีฟายไรต์กล่าวในวันนี้ มาตรการฉุกเฉินเหล่านี้ควรรวมถึงความตกลงที่จะคุ้มครองผู้ลี้ภัยจากเมียนมา การอนุญาตให้ส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมข้ามพรมแดน และการประสานงานกับรัฐภาคีขององค์กรสหประชาชาติอื่น ๆ เพื่อไม่ให้มีการส่งอาวุธไปให้กับรัฐบาลทหารเมียนมา ห้ามการใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ทั้งสองด้าน ห้ามการส่งเชื้อเพลิงอากาศยาน ห้ามการสร้างรายได้ และให้การยอมรับทางการเมืองกับรัฐบาลเมียนมา

รัฐมนตรีต่างประเทศจากอาเซียนจะประชุมกันที่กรุงจาการ์ตา อินโดนีเซียในวันนี้ เพื่ออภิปรายถึงสถานการณ์ในเมียนมา ก่อนการประชุมสุดยอดประจำปีของผู้นำและรัฐบาลในอาเซียน ซึ่งกำหนดมีขึ้นในระหว่างวันที่ 10 ถึง 13 พฤศจิกายน ที่กรุงพนมเปญ กัมพูชา ตามข้อมติเมื่อเดือนตุลาคม 2564 อาเซียนจะยังคงกีดกันไม่ให้ตัวแทนจากรัฐบาลทหารเมียนมาเข้าร่วมการประชุมในวันนี้อีกครั้ง เนื่องจากรัฐบาลทหารไม่ปฏิบัติตามแผนของฉันทามติ 5 ข้อ

กลุ่มประเทศระดับภูมิภาคนี้ควรเห็นชอบที่จะกีดกันไม่ให้ตัวแทนใด ๆ ของรัฐบาลทหารเมียนมา เข้าร่วมการประชุมทุกครั้งในกลไกต่าง ๆ ของอาเซียน พอร์ดีฟายไรต์กล่าว

“ยิ่งอาเซียนดำเนินการล่าช้าในการรับมือกับภัยพิบัติด้านสิทธิมนุษยชนในเมียนมาเพียงใด ก็จะทำให้เกิดความเสียหายมากขึ้นต่อชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศเหล่านี้” แพททริก ฟงตอร์ ผู้เชี่ยวชาญการรณรงค์ต่อต้านสิทธิมนุษยชน พอร์ดีฟายไรต์กล่าว “ฉันทามติ 5 ข้อประสบความสำเร็จและความล้มเหลว และพลเรือนหลายพันคนสูญเสียชีวิตระหว่างการโจมตีอย่างต่อเนื่อง รัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียนต่างทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในเมียนมาเป็นอย่างดี และต้องดำเนินการอย่างเด็ดขาดเพื่อยุติวิกฤตดังกล่าว”

ในวันอาทิตย์ มีรายงานว่า กองทัพอากาศภายใต้รัฐบาลทหารเมียนมา ได้ยิงถล่มงานแสดงคอนเสิร์ตกลางแจ้งซึ่งจัดขึ้นในโอกาสครบรอบ 62 ปีขององค์กรเพื่ออิสรภาพแห่งรัฐคะฉิ่น (KIO) ในหมู่บ้านใกล้กับเมืองผากัน รัฐคะฉิ่น เป็นเหตุให้ผู้ชาย ผู้หญิง และเด็กเสียชีวิตอย่างน้อย 80 คน รวมทั้งศิลปินที่มีชื่อเสียงชาวคะฉิ่น และมีผู้ได้รับบาดเจ็บอีกจำนวนมาก คลิปวิดีโอแสดงให้เห็นภาพความเสียหายอย่างกว้างขวาง พอร์ดีฟายไรต์ไม่สามารถยืนยันข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการโจมตีครั้งนี้ว่าเป็นอิสระได้ แต่มีข้อสังเกตว่า รายงานเหล่านี้สอดคล้องกับรูปแบบการโจมตีประชากรพลเรือนอย่างต่อเนื่องของรัฐบาลทหาร รวมทั้งการก่อ [อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ](#) และ [อาชญากรรมสงคราม](#)

เมื่อวานนี้ กัมพูชาซึ่งปัจจุบันเวียนมารับตำแหน่งประธานอาเซียน ได้เผยแพร่ [แถลงการณ์](#) มีข้อสังเกตว่าการโจมตีทางอากาศในรัฐคะฉิ่น และการโจมตีทางอากาศตามรายงานครั้งอื่นในรัฐคะฉิ่น “ไม่เพียงทำให้สถานการณ์ด้านมนุษยธรรมทั่วประเทศเมียนมาเลวร้ายลง แต่ยังขัดกับเจตนารมณ์ตามฉันทามติ 5 ข้อของอาเซียน และทำลายความพยายามของทูตพิเศษของประธานอาเซียนในกรณีประเทศเมียนมา ซึ่งพยายามทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงาน” แถลงการณ์นี้ไม่ได้ระบุถึงรัฐบาลทหารโดยตรง แต่กลับมีข้อสังเกตว่า “ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะฝ่ายที่มีอำนาจอย่างมากในระดับพื้นที่” ต้องยึดมั่นต่อ “การยุติความรุนแรงโดยทันที”

การคว่ำบาตรไม่ให้ขายเชื้อเพลิงอากาศยานให้กับรัฐบาลทหารเมียนมา ย่อมทำให้อากาศยานของรัฐบาลทหารไม่สามารถบินขึ้นได้ ปิดกั้นโอกาสที่จะทำการโจมตีทางอากาศต่อประชากรพลเรือน และการขนส่งทหารเพื่อทำร้ายประชากรเหล่านี้ในพื้นที่ห่างไกล ทอม แอนดรูวส์ ผู้อำนวยการพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในเมียนมา และ [องค์กรพัฒนาเอกชนอื่น ๆ](#) ได้เคย [เสนอแนะ](#) ให้มีการคว่ำบาตรการขายเชื้อเพลิงอากาศยานให้กับเมียนมาแล้ว

ในเดือนเมษายน 2564 ในที่ประชุมฉุกเฉินรัฐมนตรีต่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง ผู้นำอาเซียนได้เจรจาเพื่อจัดทำ “[ฉันทามติ 5 ข้อ](#)” กับรัฐบาลทหารเมียนมา โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้ประเทศนี้เข้าสู่เส้นทางเพื่อสันติภาพ ภายหลังจากการรัฐประหารเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ที่นำโดยพลเอกอาวุโส มินอ่องหล่าย แผนการดังกล่าวรวมถึงข้อบทเพื่อให้มี “การยุติความรุนแรงโดยทันที” และการยึดมั่นของทุกฝ่ายที่จะใช้ “ความอดกลั้นสูงสุด”

รัฐบาลทหารเมียนมาได้ละเมิดความตกลงนี้ทันที และจากนั้นมายังได้ก่อ[อาชญากรรมที่ทารุณในวงกว้างและไม่ต้องรับผิดชอบ](#) ทหารของรัฐบาลใช้ยุทธวิธีที่มุ่งให้เกิดความหวาดกลัวสำหรับชุมชนต่าง ๆ ในเมียนมา รวมทั้งการตัดศีรษะและการโจมตีประชากรพลเรือน

ในขณะที่มีรายงานการก่ออาชญากรรมทั้งประเทศเมียนมา ฟอรัลตี้ไฟรต์ได้สอบสวนการก่ออาชญากรรมที่ทารุณในวงกว้างในรัฐชิน รวมทั้งการสังหาร การบังคับให้สูญหาย การทรมาน การจับกุมโดยพลการและการควบคุมตัว การบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐาน และอาชญากรรมอื่น ๆ ของกองทัพและตำรวจเมียนมา

การมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับรัฐบาลทหารเมียนมา ไม่อาจเกิดขึ้นได้ในภาวะที่กำลังเกิดวิกฤต และอาเซียนต้องดำเนินการทันทีเพื่อลดความสัมพันธ์กับรัฐบาลทหาร และร่วมมือกับรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ ภาคประชาสังคมของเมียนมา และองค์กรต่อต้านฝ่ายชาติพันธุ์ ฟอรัลตี้ไฟรต์กำลัง

กองทัพเมียนมาสามารถถอยหลังพ้นผิดจากอาชญากรรมที่ทารุณเหล่านี้ตลอดมา แม้จะรับผิดชอบต่อ [การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์](#), [อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ](#), และ [อาชญากรรมสงคราม](#) และเป็นภัยคุกคามเป็นเวลานานมาแล้วต่อสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค นับแต่การทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 มีรายงานว่า กองทัพและตำรวจเมียนมาได้สังหารพลเรือนหลายพันคน และควบคุมตัวบุคคลกว่า 12,750 คนโดยพลการ องค์กรสหประชาชาติ [รายงาน](#) มีผู้พลัดถิ่นฐานในประเทศของเมียนมากว่า 1.3 ล้านคน โดยหนึ่งล้านคนเริ่มพลัดถิ่นฐานตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 และตั้งแต่การทำรัฐประหาร มีการเผาทำลายทรัพย์สินของพลเรือน 28,000 แห่ง

ใน [รายงาน 193 หน้า](#) ซึ่งจัดพิมพ์เมื่อเดือนมีนาคม 2565 ฟอรัลตี้ไฟรต์ และ Schell Center for International Human Rights คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเยล บันทึกข้อมูลการปฏิบัติของรัฐบาลทหารเมียนมา ที่รุนแรงถึงขั้นเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ รวมทั้งการสังหาร การคุมขัง การทรมาน การบังคับให้สูญหาย การบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐาน และการประหารชีวิตพลเรือน

“วิกฤตในเมียนมาในตอนนี้เป็นภัยคุกคามอย่างมากต่อชื่อเสียงของอาเซียน” แพททริก ฟงตอร์ กล่าว “กลุ่มประเทศนี้ต้องดำเนินการทันทีเพื่อยุติอาชญากรรมที่ทารุณของรัฐบาลทหาร และคุ้มครองประชาชนชาวเมียนมา”